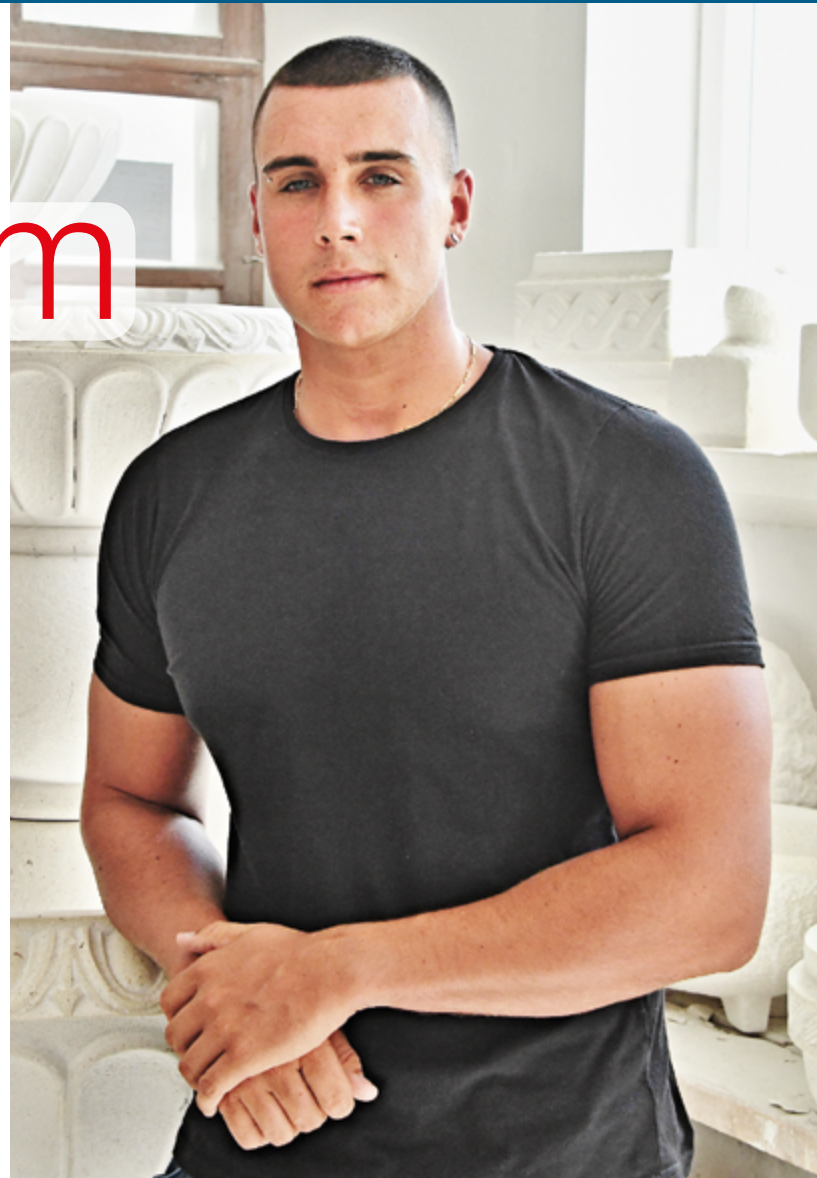

JOSEF HOJDAR Naslouchám kameni a plním si své sny

Ve světě, který je čím dál virtuálnější, se otesávání kamene stává výsostnou profesí. Učí se již 110 let v přístavním chorvatském městečku Pučišći na ostrově Brač. Letos tady absolvoval první cizinec, Josef Hojdar z Mostu.

TEXT BLANKA KOVAŘIKOVÁ

Proč jste se rozhodl právě pro kamenickou školu v Pučišći?

Byla to náhoda. S rodiči jsme jezдили o prázdninách do Chorvatska na Makarskou a později do Supetaru na ostrově Brač. A jednou jsme si vyjeli na výlet do Pučišće. Tátu, který je profesí báňský inženýr, zaujala zdejší kamenická škola, a napadlo ho, že bych se na ni mohl přihlásit. Věděl stejně dobře jako já, že nejsem zrovna studijní typ a že by mi spíš šlo tvořit něco rukama.

A vy jste hned souhlasil?

Jako kluk jsem rád pracoval se dřevem, ale kámen je samozřejmě něco docela jiného. Když jsem ale viděl, co ve škole dělají, zalíbilo se mi to. Pracují tady totiž s bračským bílým kamenem, který je naprosto unikátní a jediný na světě.

V patnácti jste se ocitnul víc než tisíc kilometrů od domova. To byla asi dost velká změna.

Začátky nebyly úplně snadné, ale myslím, že jsem si brzy zvyknul a zapadl do party. V ročníku nás bylo devatenáct, vesměs Chorvatů, a také jedna dívka z Korčuly. Bydlel jsem na internátu, který je hned vedle školy, a domů jsem jezdil jednou za tři měsíce na víkend. **Když jste byl ve třetím ročníku, z rozhodnutí chorvatského ministerstva kultury se stalo ruční tesání kamene chráněným nemateriálním kulturním dědictvím. Co to znamená v praxi?**

Podle mě je to ocenění znalostí a dovedností, které se na škole v Pučišći předávají. Potřebujete k nim nářadí zděděné z antických dob. Tedy mlat, piket, macolu, puntarul, šćapadur, špantarjolu, bučardu, martelinu a gradinu, což jsou vesměs domácí názvy pro různé druhy kladiv a dlát.

Těmi pojmy jste mě trochu vylekala, ale když jste do školy na-

stoupil, asi jste je v chorvatštině také neznal?

To máte pravdu. Také mě na školu kvůli neznalosti jazyka původně vůbec nechtěli vzít. Ale celé čtyři roky jsem se chorvatsky učil soukromě u paní profesorky, díky níž už dneska mluvím možná líp chorvatsky než česky.

Jak vypadal váš běžný školní den?

Učili jsme se stejné předměty jako na jiných středních školách a k tomu jsme měli pravidelné praxe v dílně. Nejdřív se učíte z kusu kamene vytesat hezky opracovaný čtverec. Pak postupujete k jemnému vyřtí reliéfu na povrchu kamenné destičky až po složitější věci, jako je tesání replik okrasných hlavic sloupů, rozet, soch z modelů apod. Při první praktické hodině jsem byl zpcený od hlavy až k patě – ona už jen samotná manipulace s kamenickým kladivem vám dá zabrat, natož něco vytvořit.

Předpokládám, že po škole jste padl únavou rovnou do postele. Je to tak?

Většina mých spolužáků se skutečně vydala domů odpočívat, já ale každý den vyrazil na autobus a jel na trénink powerliftingu do Splitu. **Co to je?**

Silový sport, který je podobný vzpírání.

Vy jste té fyzické námahy ještě neměl dost ze školy?

Když mi bylo asi patnáct, připadal jsem si tlustý a nemožný, a tak jsem se rozhodl začít chodit do posilovny a něco se sebou udělat. To bylo ještě v Čechách. Nakoukal jsem spousty videí o posilování i o správném jídelníčku a sám jsem si sestavil program, který zafungoval. Zhubnul jsem a pak mi začala narůstat svalová hmota. Se silovým sportem jsem ale začal až v Chorvatsku.

Působíte jako silný muž, který k sobě umí být tvrdý. To u dva-

Kamenická škola se stoletou tradicí

- Prvním ředitelem Střední odborné kamenické školy v Pučišći se v roce 1909 stal Čech, kameník Emil Ruml, absolvent střední průmyslové sochařské a kamenické školy v Hořicích.

- Škola na Brači je známou atrakcí a každoročně ji navštíví kolem 10 000 turistů.

- Studuje na ní kolem 80 studentů, jen někteří ale absolvuji tak jako Josef Hojdar čtyřletý maturitní obor kamenický technik.

- Výrobky Josefa Hojdara najdete na www.stoneimperial.cz

celitého mladíka není úplně obvyklé.

To mi lidé říkají dost často. Také mám většinou kamarády o deset let starší. Na rozdíl od mnoha jiných kluků v tomhle věku se také sám živím a ani si neumím představit, že bych visel rodičům na krku.

Kdy jste si kamenictvím začal vydělávat?

Někdy ve druhém ročníku. V lese na kamenné zídce za intrem jsem si udělal svou první „dílnu“. Dělal jsem na zakázku z kamene popisná čísla domů, jejich různá vyobrazení jen za pomoci dláta a kladívka. Ta si odváželi především čeští a slovenští turisté. Už tehdy jsem pochopil, že budu chtít své výrobky i do budoucna nabízet u nás doma.

Jak jsem si všimla na vašem e-shopu, nabízíte misky, vázy a hmoždíře nebo držáky na víno, ale také mramorové podlahy, obklady a kuchyňské desky. To už je docela široký sortiment. Takže teď už asi máte dílnu jinde než v lese na zídce. Jak ale takové věci přepravujete?

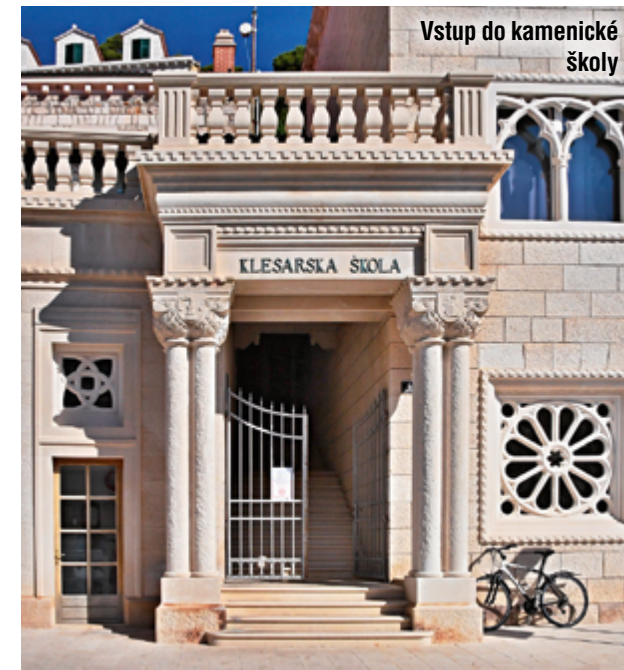
Výrobky se převážejí kamiony, ale to víte, že jsem vždycky na trmí, aby se vše dopravilo bez úhony do cíle. Jde přece jen o hodně těžké předměty a o značnou dálku. Rád bych si ale v Praze otevřel časem showroom, abych mohl lidem názorně ukázat, jak vypadá bračský kámen, proč ho označují za mramor, jaké jsou jeho druhy a vlastnosti.

Pokud vím, z bračského kamene je postavený i Bílý dům

ve Washingtonu. Na samotném ostrově z něj asi vyrostly prakticky všechny budovy.

Na Brači jsou kamenolomy, které jsme během studií navštívili a já do toho nejbližšího hned za Pučišćem ve Veselje chodil pěšky... Pro kameníka je ideální, když si může materiál vybrat sám. Je fascinující, že tenhle kamenolom tu existuje už od roku 1455, kdy byl jeho vlastníkem sochař Andrija Aleši. Ale o kvalitě bílého bračského kamene věděli už staří Římané... Jsou z něj postavené katedrály v Šibeniku a Trogiru, téměř všechny veřejné budovy ve Splitu, parlament ve Vídni a v Budapešti, mnoho státních a veřejných budov v Bělehradě, hotely na černohorském pobřeží i v Soči na pobřeží Černého moře.

Jak vlastně zjišťujete kvalitu kamene? Dokázal byste mě to rychle naučit?

Vstup do kamenické školy

Dílna slouží zároveň jako galerie

Kameníci pracují pouze s tradičními nástroji

Ve školní dílně

Na kámen musíte umět správně poklepat a také mu naslouchat, tak poznáte, jak moc do něj můžete bouchnout, aby při tom nepraskl.

Musíte na něj umět správně poklepat a také mu naslouchat, a to doslova. Právě ušima poznáte, jak moc do něj můžete bouchnout, aby při tom nepraskl.

V současné době střídáte pobyt na Brači a v Čechách. Kde se podle vás žije lépe?

Na Brači se k sobě lidé rozhodně chovají líp než u nás. Jednou jsem šel s rodiči na večeři v Supetaru a nechal jsem u restaurace kolo. Druhý den jsem ho našel netknuté na svém místě. To by se asi u nás nepovedlo. Chorvaté jsou k sobě

přátelštější, ve vesnicích koukají stařenky z oken a mávají na vás, lidé se znají navzájem. Co se týče podnikání, je to tu však složitější, ten systém je tak těžkopádný a byrokratický, u všeho je spousta papírování, vysoké poplatky, u nás jsou podmínky určitě lepší.

A kdybyste si měl vybrat partnerku, tak by to byla Češka, nebo Chorvatka?

To momentálně vůbec neřeším. Chci si nejdřív pořádně vybudovat firmu a něco dokázat, pak teprve budu myslet víc na soukromý život. ■